

«ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΣ»

Η Γιουγκοσλαβία, ή όποια είχε έπιδειξει τὸν τελευταίο καιρὸν τάσεις εἰλικριγούς δῆθεν συνεργασίας μὲ τὴν Ἑλλάδα, ἀποκαλύπτεται ηδη ὅτι οὐδέποτε καὶ σὲ καμμιὰ περίπτωσι είχε τέτοιες διαθέσεις καὶ ὅτι ἡ μερικὴ στροφὴ τῆς γιουγκοσλαβικῆς πολιτικῆς στὶς σχέσεις τῆς μὲ τὴν Ἑλλάδα ὑπηγορεύθησαν μὲ τὸ μοναδικὸ σκοπὸν νὰ ἔχυτηρετίσουν τὰ σωδινιστικὰ σχέδια τοῦ Γιουγκοσλαβού δικτάτορος. Ἐτσι, λίγῳ καιρὸν μετὰ τὴν ἀποκατάστασι τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, οἱ Γιουγκοσλαβοί μὲ τὶς ἐφημερίδες καὶ τοὺς ραδιοσταθμούς των ἔθεσαν ἐπὶ τάπητος τὸ ἀνύπαρκτο ζήτημα τῆς «μακεδονικῆς μειονότητος» καὶ ἔπληξαν στὴ γέννησί τους τὶς ἐλληνογιουγκοσλαβικὲς σχέσεις. Καὶ σὰν νὰ μὴν ἦτο ἀρκετὸ αὐτό, ἀπεδύθησαν τελευταίᾳ κιὰ τὸ ἴδιο ζήτημα σὲ προπαγανδιστικὴ ἐκστρατεία στοὺς κύκλους τοῦ Ο.Η.Ε. Καὶ βέβαια ἡ ἐσκευμένη αὐτὴ προσπάθεια τῆς Γιουγκοσλαβίας δὲν πρόκειται νὰ ἔχῃ κανένα πρακτικὸ ἀποτέλεσμα, γιατὶ ζήτημα «μακεδονικῆς μειονότητος» δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ εἶνε εὔκαιρια νὰ διαπιστώσουμε τοὺς ἀπωτέρους σκοποὺς τῆς τσεχοσλοβακικῆς πολιτικῆς, οἱ ὅποιοι θυμίζουν κομμουνιστικὲς μεθόδους. Εἶνε φανερὸν ἐν ὀλίγοις, πῶς ὁ Τίτο δὲν ἔλησμάνησε τὰ μαθήματα ποὺ πήρε ἀπὸ τοὺς μέχρι χθὲς πάτρωνάς του...

Η ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΑΡΧΟΥ

Ο Στρατάρχης Παπαγός, περιοδεύων καὶ ἐπιθεωρῶν τὰς φρουρὰς τῆς Βορείου Ἑλλάδος, ἔγινε παντοῦ ἀντικείμενον θερμοτάτης ὑποδοχῆς καὶ χιλιάδες Λαοῦ συνέριευσαν στὰς διαφόρους πόλεις γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν στὸ δημουργὸ τῆς Νίκης. Καὶ ὁ Στρατάρχης εὗρισκε πάντοτε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔξαρη τὴν σημασίαν τοῦ τελευταίου ἀγῶνος τῆς Φυλῆς, ἀλλὰ καὶ νὰ τονίζῃ συγχρόνως ὅτι ὁ κίνδυνος δὲν ἔξελιπτε δῆμος διόλου καὶ ὅτι ὁ καμμουνισμὸς «λουφάζει» γιὰ νὰ δρᾶσῃ πάλι στὴν κατάλληλη εὐκαιρία. «Ο κομμουνισμός, εἶπεν ὁ Στρατάρχης σὲ λόγον του στὰ Ιωάννινα, προσταρμόζει τὰς μεθόδους του ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Πρέπει ἐπομένως νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν...». Καὶ οἱ λόγοι τοῦ Στρατάρχου ἀπεικονίζουν τὴν πραγματικότητα καὶ θέτουν —τρόπου τινὰ— ἐναὶ νέον καθηκον στὸν ἐλληνικὸ Λαό: Νὰ ἐπαγρυπνῇ γιὰ νὰ κατοχυρώσῃ καὶ ὀξιοποιήσῃ τὴν Νίκην, ποὺ ἐστοίχισε τόσο αἰμα καὶ τόσες θυσίες.

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ

Η συζήτησις τοῦ κυπριακοῦ, ποὺ ἔγινε πρὸ τινος στὴν Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων, μιτορεὶ κανεὶς νὰ τῇ δῆται δὲν εἶνε σύμφωνη μὲ τὴν ἀγγλικὴ νοημοσύνη οὔτε μὲ τὴν ἀγγλικὴ ἀντίληψη περὶ ἐλευθερίας τῶν Λαῶν. Καὶ δῆσσα ἔλεχθησαν γιὰ τὸν πόθο τῶν Κυπρίων εἶνε —τὸ ὀλιγώτερον— προσβλητικὰ γιὰ ἐναὶ Λαό, ποὺ ὀγωνίζεται τὸν Ἱερώτερο ἀγῶνα τῆς ιστορίας του: Τῆς Ἐνώσεως του μὲ τὴν Μητέρα Πατρίδα. Γι' αὐτὸν ἡ ἀπογοήτευσις τῶν Κυπρίων καὶ δῶν τῶν Ἐλλήνων ὑπῆρξε μεγάλη. Εὐχόμεθα ἡ σύνησις τῆς βρεττανικῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴν εἶνε ὄριστικὴ καὶ νὰ ἐπικρατήσουν ψυχραιμώτερες καὶ δικαιώτερες σκέψεις, σύμφωνες μὲ τοὺς πόθους τοῦ Λαοῦ τῆς Ἐλευθέρας Ἐλλάδος καὶ τῆς Κύπρου, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰς φιλελευθέρας παραδόσεις τοῦ βρεττανικοῦ Εθνους.

ΜΕ ΤΙΣ ΕΥΧΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Τὴν 29ην Ιουνίου ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, μὲ τὰς εἰλικρινεῖς εύχας ὀλοκλήρου τοῦ Εθνους, ἐώρτασε τὴν ὀνομαστικήν Του ἔορτήν. Ο Παῦλος Α' ἀνῆλθεν εἰς τὸν Θρόνον εἰς μίαν ἐποχήν, ὅπου μία τρομερὰ θύελλα διέσειε τὰ θεμέλια τοῦ τόπου αὐτοῦ. Ἐστάθη ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ μαχομένου Λαοῦ Του, ἐμπνευσμένος ὁδηγητής, ἐμψυχωτής καὶ ἀκατάθλητος μαχητής. Ὅπηρξεν εἰς τὰς κρισίμους στιγμάς, ὅταν τὸ Εθνος ἡγωνίζετο διὰ τὴν γαλήνην, τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἡ συνισταμένη τῶν ἐλληνικῶν ἀρετῶν. Ἐμπνευστής, Στρατιώτης, Διδάσκαλος. Ἐκέρδισε τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τὸν Λαοῦ Του μὲ τὴν ἀπλότητα, τὴν ἀνεξικακία, τὴν εὐγένεια, τὴν γενναιοτητα τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀνθρωπιά.

Εἰς Αὐτὸν τὸν συνετὸν Ἡγέτην τῆς Πατρίδος ὁ «Σκαπανεύς», ἐξ ὀνόματος τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως, τῶν Διοικητῶν τῶν Μονάδων Μακρονήσου, τῶν ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν μας, ἀπευθύνει ἐξ δλης ψυχῆς τὰς θερμοτέρας εύχας του: Νὰ εὐτυχήσῃ, νὰ μακροημερεύσῃ, νὰ ἴδη πραγματοποιουμένας τὰς προσδοκίας τοῦ Εθνους, νὰ κατευθύνῃ μὲ τὸ ἴδιον σθένος, τὸν αὐτὸν φλογερὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν αὐτὴν ἀκατάθλητον θέλησιν καὶ θαθεῖαν πίστιν, τὸν εἰρηνικὸν ἀγῶνα τῆς ἀναγεννήσεως, τῆς εὐημερίας καὶ τῆς προκοπῆς τῆς μαρτυρικῆς μας Πατρίδος.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΝ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

Ο Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα εἰς τὰ σύνορα, ἐν μέσῳ Τούρκων ἀξιωματικῶν, κατὰ τὴν περιοδείαν τῶν εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

Μ' αύτό τὸ φύλλο ἡ σελίδα
αὐτὴ ἐγκαινιάζει μιὰ νέα περί-
οδο. Ἀνακαινίζεται σὲ ποιότη-
τα καὶ ὅλη κάνοντας ἔναρξι μι-
ᾶς σειρᾶς ἀρθρῶν μὲ συστημα-
τικὴ ἐνότητα. Ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ
εἶνε καρπὸς πείρας καὶ σκοπι-
μότητας. Γιατὶ δὲν θὰ εἶχε συ-
νέπεια ὁ θεωρητικὸς χειρισμὸς
κοινωνιολογικῶν θεμάτων, μὲ
σύνθετη ἀντίστασι στὴν κατα-
νόησί τους, ἂν δὲν προηγηθῆ
μιὸς συνοπτικὴ παροχὴ στοιχει-
ωδῶν ἀρχῶν καὶ γνώσεων· ποὺ
σχετίζονται μὲ τὰ θέματα αὐτὰ
καὶ ποὺ ἔχουν στοιχειώδη προϋ-
ποθετικὸ χαρακτήρα στὴν κατα-
νόησι τῆς κοινωνικῆς προβλημα-
τικῆς. Ἄποδε πολὺ γιατὶ ἡ προ-
βληματικὴ αὐτὴ εἶνε ἔξαιρετικὰ
δύσκολη. μ' ἔνα σύνθετο βάθος
καὶ μιὰ συχνὴ παρουσία ἀπρο-
σδιοριστάς ποὺ προεκτείνεται
ἐπίμονα νὰ γίνη νόμος μὲ καθο-
λικὸ κῦρος καὶ κατάφασι. Ἀπὸ
δῶ πηγάζει ἄλλωστε τὸ γεγο-
νὸς, ὅτι μολονότι οἱ ἀναζητή-
σεις σχετικὰ μ' αὐτὴν δρίσκον-
ται στὴν ἡλικία τῶν ὀγδοντα-
πέντε γενεῶν περίπου, μιὰ αύ-
στηρὴ ἀναμέτρησι τῶν οὔσιαστι
κῶν κερδῶν ἀπὸ τὴ μακραίωνη
αὐτὴ ἐπίδοσι θὰ διαπιστώσῃ
πολὺ φλυαρία καὶ θόρυβο καὶ
λίγη, ἀληθινὰ λίγη ὠφέλιμη ἔ-
ρευνα μ' ἀπόδοσι καὶ ψὲ κάπως
κυρωμένη εύστάθεια. Ἀπὸ δῶ ἐ-
πίσης πηγάζει κι' ἡ ἔξακολου-
θητικὴ ἀμφισβήτησι ἀκόμα καὶ
γιὰ ζητήματα προερεύνητικά :
γιὰ τὴ μέθοδο λ.χ. ἢ γιὰ τὴ
προβληματικὴ μορφολογία, θέ-
σι δηλ. καὶ ἀντίληψι τῶν προ-
βλημάτων, ἢ σχετικὰ μὲ τὸν
γνωστιολογικὸν ἔλεγχο τῆς ἴδι-
ας τῆς κοινωνικῆς ἐπιστῆμης,
σὰν τέτοιας.

‘Η μέθοδός μας δὲ θὰ εἶνε ἐ-
δευνητική κι’ ἀποδειχτική. πιὸ
πιλù, θὰ εἶνε συστηματική. Στὴ
πρώτη περίοδο τῆς σειρᾶς αὐ-
τῆς, ἡ σελίδα θὰ δώσῃ ούδετε-
ρα κι’ ἀντικειμενικὰ γνώσεις μὲ
δισμένη καθιέρωσι κ’ ἐπίσημη
παραδοχή. Θὰ γαρισθῇ σ’ αὐτὴ
τὴν ἀνάγκη κι’ ἂν ἀκόμα γνω-
σίζει ὅτι ἡ ἀναγνώρισί τους εἶ-
νε συμβατική κ’ ἔτοιμόρροπη.
Τὸ διάβημα αὐτὸν εἶνε ἀνάγκη
καὶ γίνεται μὲ τὴ μορφὴ τῆς
ἀνοχῆς ἀπέναντι σ’ ἓνα καθε-
στῶς γνώσεων ποὺ ἀντλεῖ τὸ
κῦρος καὶ τὴν ἐπιδολή του ἀπὸ
τὸν ἀναγκαστικὸν γαρακτῆρα
τοῦ ντὲ φάκτο, τοῦ «τετελεσμέ-
νου». ‘Η ἀνοχὴ αὐτὴ ἔχει προπαι-
δευτικὴ σκοπιμότητα γιατὶ δί-
νει λαβὴ σὲ μιὰ πρώτη ἐπαφὴ
καὶ γνωριμία μὲ τὸ συνολικὸν
δεδουμένο τῆς κοινωνικῆς προ-
βληματικῆς. Γίνεται λοιπὸν αὐ-
τὸν καὶ δικαιολογεῖται γιατὶ ἔ-
χει σκοπιμότητα ἀγωγῆς κι’ ὅ-
χι σπουδῆς καὶ ἔρευνας. ‘Η δια-
φοοὰ εἶνε σημαντικὴ καὶ καθορί-
ζει τὸ γαρακτῆρα καὶ τὸ χρέος
τῆς προσπαθείας μας.

“Οταν συμπληρωθή, ή διαστική γνωριμία μὲ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῆς κοινωνιολογίας, τῶν θεμελιακῶν ἐννοιῶν της, τοῦ ἀντικειμένου της καὶ τῶν μεθόδων της, μπορεῖ ν' ἀνοίξη μιὰ νέα σειρὰ ἀρθρών. Τότε θὰ εἶνε πιὸ εύχερὲς καὶ πιὸ ἀποδοτικὸ νὰ ἐπιδιωχθοῦν σοβαρώτερα τολμήματα. Χωρὶς σύγχυσι καὶ θράσος θὰ μποροῦσε ἡ σελίς αὐτὴ νὰ περάσῃ στὸν ἔπι-

μαχο γῶρο τῆς σύγχρονης ἐποχῆς μὲν ὡριμάτεοες δυνατότητες. Θὸ μπορῇ τότε νὰ δώσῃ τὴ συμβολή της γιὰ νὰ κατανοηθῇ ἡ σύνθετη ὕλη τῶν κοινωνικῶν σχέσεων καὶ οἱ συναφεῖς προεκτάσεις τους στὴν πολιτικὴ τοῦ καιδοῦ μας. ν' ἀποσταφηνισθοῦν κονόνες καὶ νόμοι καὶ νὰ γίνη προσιτὴ ἡ αἰτιοκρατία τῶν κυριάρχων ἵδεων ποὺ δεσπόζουγε στὴ κίνησι γεγονότων καὶ καταστάσεων, γιὰ νὰ γίνη δυνατὸν ἀνοιχτοῦν βάσιμες προοπτικὲς ἔσα στὴ δυναμικὴ τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Τότε ἡ σελίδα αὐτὴ θὰ γίνη ὡφέλιμη καὶ ἀναγκαῖα.

(ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ)

‘Η σχηματικὴ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ συνάπτει τ’ ἀκόλουθα εἰσαγωγικὰ προβλήματα: 1) ‘Η κοινωνιολογία ἔχει λόγο νὰ ὑπάρχῃ σὰν ξεχωριστὴ ἐπιστῆμη; (γνωσιολογικὴ θεμελίωσι). 2) ‘Ορισμὸς τῆς κοινωνιολογίας. 3) ‘Αντικείμενο. 4) Μεθοδολογία. 5) Περιληπτικὸ σχῆμα τῶν σταθμῶν τῆς ιστορίας της. 6) Βιβλιογραφία. Τὸ πλῆθος καὶ ἡ συνθετικότητα τῶν προβλημάτων μαζὶ μὲ τὸ χῶρο αὐτῆς τῆς σελίδας ὑπαγορεύουν τὴν ἔκτασι καὶ τὸ εἶδος τῶν ἀξιώσεων. τόσο τῆς σύνταξης; δοσο καὶ τοῦ ἀναγνώστη.

1) Γνωσιολογική βάσι: τῆς κοινωνιολογίας.— Γιὰ νὰ καταστῇ ἀναγκαία ἡ παρουσία μιᾶς ἐπιστήμης προϋποθέτει τὴν ὑπαρξὶ εἰδικῶν φαινομένων, ποὺ δὲν τὰ ἔδαντλοῦν ἢ δὲν τὰ ἐρμηνεύουν μ' ἐπάρκεια καὶ συνέπεια οἱ κλάδοι τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνᾶς ποὺ ὑπάρχουν. Εἶνε κοινὴ ἡ παθαδοχὴ. ὅτι ὑπάρχουν κοινωνικὰ φαινόμενα. Αὐτὰ παρ' ὅλο ποὺ εἶνε ποιοτικὴ προέκτασι τῶν βιολογικῶν καὶ τοῦτα πάλι τῶν φυσικῶν. εἶνε γεγονὸς ὅτι ἔχουν μιὰ ἐντελῶς ξεχωριστὴ προβληματικὴ ποὺ χοειάζεται εἰδικὴ ἐπιστήμη. ἐπιστήμη τῶν κοινωνικῶν φαινομένων, τῆς κοινωνίας. Μὲ ἀντικείμενο τὴ προβληματικὴ τοῦ κοινωνικοῦ δεδομένου ὑπάρχουν πολλὲς ἐπιστῆμες. "Ομως αὗτὲς ἔρευνοιν ἔνα τυῆμα τῆς προβληματικῆς αὐτῆς ἢ τὴν βιλέπουν ἀπὸ ἔξωεμπεισιν" ἔξω-επιστημογικὴ ἄποψι ἢ παρουσιά-

ζουν μεθοδολογική ἀνεπάρκεια καὶ ἀδυναμία. Χρειάζεται λοιπὸν νὰ ἔσευνηθῇ μὲ ἐπιστημονικὴ μέθοδο τὸ κοινωνικὸ δεδομένο σ' ὅλη τὴν ἔκτασί του· χρειάζεται ἡ ἐπιστήμη τῆς κοινωνίας. Ἡ ἴστορία λ.χ. ἔχει ἀντικείμενο τὸ κοινωνικὸ φαινόμενο ἀλλὰ ἔρευνâ τὴν αἰτιοκρατία του χρονικά. Ἡ φιλόσοφία τῆς κοινωνίας «στοχάζεται» τὸ «μεταφυτ...» βάθος τοῦ φαινούμενου αὐτοῦ, ἐνῷ γοειάζεται νὰ συλλάβουμε τὸ «φυσικὸ» εἶναι του. Ἡ κοινωνικὴ ψυχολογία ἐ-

ΘΕΥΝΑ μόνο τὰ ψυχολογικὰ δεδομένα ποὺ κινούνται στὸ κοινωνικὸ χῶρο καὶ συνιστοῦν ἔνα ψυχικὸ εἶναι κοινωνικῆς ποιότητας. ἔνα κοινωνικὸ συνειδέναι στὴ πλατειά του ἔννοια. Πόσο εἶνε ἀνεπαρκὲς αὐτὸ θὰ φανῆ σὲ προσεχὲς ἄρθρο. Εἶνε γιὰ τὴν ὥρα φανερὸ ὅτι τὸ κοινωνικὸ φαινόμενο εἶνε περισσότερο σύνθετο δεδομένο. Δὲν ἐξαντλεῖται ἀπὸ τὴ κοινωνικὴ ψυχολογία. Οὕτε ἡ φιλοσοφία τῆς ἴστορίας ἐπαρκεῖ γιατὶ ἔρευνα μονάχα μεθοδολογικὰ προβλήματα τῆς ἴστορίας καὶ τὶς γενικὲς φιλοσοφικὲς ἀργὲς τῷ ἴστορικῷ βίου καὶ γίγνεσθαι. Μιὰ συστηματικὴ, ἐμπειρικὴ ἐπιστημονικὴ, τέλος. ἔρευνα εἶνε ἀπαραίτητη γιὰ τὴν κατανόησι ὅλων τῶν μορφῶν -οὓς κοινωνικοῦ βίου- καὶ τῆς δυναμικῆς του. Ἡ γνωσιολογικὴ θεμελίωσι τῆς κοινωνιολογίας ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τοῦ ἀντικειμένου εἶνε ἀσφαλισμένη. κι' ὅταν ἀκόμα τὸ ἀντικείμενο αὐτὸ δὲν περιέχεται γιὰ γνῶσι, ἀπὸ τὴν ἀπροσδιοριστία του, γιατὶ θέλουμε μιὰ ἐπιστημονικὴ βεβαίωσι γιὰ τὴν ἀγνωστικότητα, ποὺ παρουσιάζει ὡς ἀντικείμενο ἔρευνας.

Μὰ ἔκτὸς ἀπ' αὐτὸν τὸν ἐπιστημολογικὸν λόγον ἢ ἀνάγκη τῆς κοινωνιολογίας ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν χρησιμότητά της. Ἡ σχυροὶ πραχτικοὶ λόγοι τὴν ἐπιβάλλουν τούλαχιστον περισσότερο ἀπὸ τὴν παλαιοντολογίαν ἢ μιὰ σειρὰ ἄλλες ἐπιστήμες καθαρὰ θεωρητικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἡ κοινωνία εἶνε ὁ τόπος τῆς ὑπαρξίας μας καὶ ἡ γνῶσι του εἶνε ὁ ὅρος γιὰ ἕνα ἀνθρωπινώτερο μέλλον. Ἡ γνῶσι εἶνε δύναμι. Καὶ ἡ δύναμι αὐτὴ ὑλοποιεῖται γιὰ τὶς φυσικὲς ἐπιστήμες μὲ τὴν τεχνικὴν, γιὰ τὶς κοινωνικὲς (στενὴ ἔννοια) μὲ τὴν πολιτική.

·Η κοινωνιολογία εἶνε θεωρητική καὶ πραχτική ἀνάγκη πρώτης σειρᾶς. Καὶ σὰν τέτοια θεμελιώνεται καὶ γνωστιολογικά καὶ πραχτικά.

2) Ὁφισμός.— Κοινωνιολογία εἶνε ἡ ἐμπειρικὴ γνῶσι κι' ἔρευνα τῶν μορφῶν τοῦ κοινωνικοῦ βίου στὴν τυπική τους οὐσιαστικότητα κ' αἰτιολογία, καθὼς καὶ στὴ νομοτελειακὴ δυναμική τους.

“Ενα παράδειγμα θὰ φωτίσῃ τὸν ὄρισμό : ‘Η κοινωνιολογία προκειμένου νὰ ἐρευνήσῃ ἐνα κοινωνικὸ φαινόμενο λ.χ. τὴν κοινωνικὴ τάξι δὲν θὰ τὴν ἐρευνήσῃ ὅπως ἡ ‘Ιστορία περιγράφοντας ἢ ἔξηγώντας μιὰ συγκεκριμένη κοινωνικὴ τάξι μιᾶς ὀρισμένης ἐποχῆς, ἀλλὰ τί οὐσιαστικὸ ἔχει ἡ κοινωνικὴ τάξι γενικὰ σὰ μορφὴ τῆς κοινωνίας. Γενικεύει δηλαδὴ τὰ δεδομένα τῆς ‘Ιστορίας σχετικὰ μὲ τὴν κοινωνικὴ τάξι μὴ ἐρευνώντας τὸ χρονικὸ περιεχόμενό της, ἀλ-

λά τὸν οὐσιαστικὸν τύπον της.
Μελετᾶς τί εἶνε ἡ κοινωνικὴ τάξις
ἀποκαλύπτοντας τὰ οὐσιώδη
γνωρίσματά της κι' ὅχι τὴν κά-
θε φορὰ γνοογική της ὑπόστασιν.
Δὲν σπουδάζει τὴν ὕλην (τὴν ἱ-
στορικὴν) ἐνὸς φαινούμενου. ἀλλὰ
τὸν τύπον.
Ἐν συνεχείᾳ μελετᾶς
τὶς διάφοροις μορφές καὶ μεταβο-
λὴς ποὺ ὑφίσταται ἡ ἔννοια αὐ-
τὴ τὶς αἰτιολογεῖ. προσδιορί-
ζει τὴν τυπικὴν δυναμικὴν -
φῶν αὐτῶν καὶ συνάγει νόμους
κι' ἀρχές γιὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν
κίνησί τους.

3) Ἀντικείμενο.— Ἡ κοινωνιολογία ἔχει γι' ἀντικείμενο τὶς διάφορες μορφὲς τοῦ κοινωνικοῦ δεδουμένου καὶ τὸ ἕδιο στὸ σύντολό του. Οἱ μορφὲς εἶνε δυνάμεις ἢ καταστάσεις τῆς κοινωνίσης "Οπως λ.χ. οἱ κοινωνικὲς σύέσεις (ἀμοιβαιότης στὴν κοινωνικὴ σύστασι), οἱ κοινωνικὲς ὁμάδες (κυρίως αὐτὲς ποὺ ἔχουν υἱὰ δυναμικὴ διάσκεια καὶ οὐσιαστικότητα. γιατὶ οἱ ἄλλες ἔχουν ἀπεοσδιοριστία ἀναρχικὴ λόγω τῆς συμπτωματικότητας καὶ ἀστάθειας) ἢ κοινωνικότητο (συντηρητικὴ ἴδιότητα τῶν κοινωνικῶν στοιχείων). κοινωνικὸν νόμοι (γενικευμένες αἵτιολογικὲς ἀναφοοὲς καὶ ἀρχὲς τῆς συντήρησης καὶ τῆς δυναμικῆς τῶν κοινωνικῶν μορφῶν) κ.λ.π. Δὲν εἶνε γιὰ τοῦτο τὸ φύλλο ἡ ἀνάλυσι τῶν πιὸ πάνω. Αὔτα θὰ εἶνε βέλτις τὸν θρασ.

4) Μεθολογία.— Βασικὰ ἀναφέρουμε ἔδω ὅτι ἡ στοιχειώδης μορφὴ μεθόδου τῆς κοινωνιολογίας εἶνε ἡ ἐπαγωγική. Ξεκινᾶ δηλ. ἀπὸ τὸ ἐμπειρικὸ ὑλικὸ, ἀπὸ τὸ δεδουμένο τῆς Ἰστορίας καὶ τῆς σύγχρονης κοινωνικῆς πραχτικῆς. Παρατηθεῖ, ἀναλύει καὶ συνθέτει τὸ δεδουμένο αὐτὸ συνιστώντας ἐρμηνευτικὲς ἐνότητες ποὺ προεκτείνονται ἄλλωστε συχνότατα στὴν ὑπόθεσι καὶ στὴ θεωρία. Ἡ κοινολογία ἐνεογεῖ καὶ ἔχει πλήρως τὸ γαρσυτῆσα μιᾶς γνήσιας κι' ἀποτελεσματικῆς ἐμπειρικῆς ἐπιστήμης.

5) Περιληπτικὸ σχῆμα τῶν σταθμῶν τῆς Ἰστορίας της.—
‘Ο χώρος δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐμ-
φανίσουμε τὸ κεφάλαιο αὐτὸ συ-
νεπὲς μὲ τὸν τίτλο του. Θὰ τὸ
ἀποζημιώσουμε μελλοντικά. Ἀ-
ναφέρουμε μόνο τοῦτο. “Οτι ἡ
κοινωνιολογίσ ἔχει ἔνα προεπι-
στημονικὸ στάδιο πακραίωνο
ποὺ ἔκτείνεται ἀπὸ τὸν δο αἰώ-
να πρὶν Χριστοῦ ὥς τὶς ἀρχὲς
τοῦ περασμένου αἰῶνα. Μὲ τὴν
συγγραφικὴ ὅμως ἐμφάνισι τοῦ
Γάλλου A. Κόμτε τὸ 1822 εἰ-
σέρχεται στὸ καθαρὰ ἐπιστημο-
νικό της στάδιο. Ἀκολουθεῖ εύ-
δόκιμη ἡ παρουσία τοῦ Σπέν-
σερ στὴν Ἀγγλία, τοῦ Σλαίην
στὴ Γεομανία καὶ τοῦ Οὐάρντ
στὴν Ἀμερική ποὺ τοὺς ἀκο-
λουθοῦν καὶ τοὺς πλαισιώνουν
σὲ διάφορο βαθμὸ ἐξάρτησης ἔ-
νε πλῆθος ἄλλων ἐρευνητῶν μὲ
τοὺς ὅποίοιυς θὰ γνωριστοῦνε
προσεχῶς. Ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα
ἡ κοινωνιολογία σὰν ἐπιστήμη
ἔχει δυὸ βασικοὺς ἀντίποοσώ-
πους. τὸν ξαίρετο καθηγητὴ K.
Ἐλευθερόπουλο μὲ διεθνὲς κῦ-
ρος καὶ δραστηριότητα, καὶ τὸν
ἄλλοτε αθηγητὴ τοῦ Πανεπι-
στημίου κ. Καγελλόπουλο.

Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

«... Δεν ύπάρχει, λένε, ένότητα σ' αύτό που άνομάζουμε δυτικό πνεῦμα. Θὰ μπορούσε καγείς νὰ πῆ πώς δὲν ύπάρχει ἀβαθέστερη ἀντίληψη γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Αρκεῖ νὰ ἀγαφέρουμε μόνο πώς ὁ 'Ελληνισμὸς κι' ὁ Χριστιανισμὸς ἀποτελοῦν τὴν κοινὴ βάση σὲ κάθε ἀποχρωση τοῦ «Δυτικισμοῦ» (occidentalisme). Κι' ὁ Χριστιανισμὸς ὅπως κι' ὁ 'Ελληνισμός, ποὺ στηρίζουνε τὸ δυτικό πνεῦμα, ἀντίκεινται καθορὰ στὴ μυστικοπαθῆ διάθεση τοῦ ἀτόμου. Ο Χριστιανὸς κρατεῖ μέχρι καὶ πέραν τοῦ τάφου τὴν ἀτομικότητά του. Η ψυχὴ του, ὀκόμη καὶ στὴν ἐπικοινωνία της μὲ τὸ Θεό, εἶνε «αὐτὴ ἡ ἴδιως» κάτι τὸ ξεχωριστό.

Υπάρχουν, βέβαια, καὶ μυστήρια, ποὺ ἔκτασή τους βρίσκεται στὰ ὅρια ἑνὸς μυστικισμοῦ ἀνατολικοῦ τύπου, πρῶτα ποὺ ἐπιβεβαιώνει τὸν καγόνα. Γιὸς τὴν μεγάλη πλειόψηφία τῶν πιστῶν, ὁ Χριστιανισμὸς δὲν σημαίνει παραίτηση ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνη προσωπικότητα. Αντίθετα, σημαίνει ἐμπλουτισμὸς αὐτῆς τῆς προσωπικότητας ἀπὸ τὴ θεία πηγὴ τῆς Ἀποκαλύψεως. Αὐτὴ ἡ ἀντίληψη γιὰ τὸ Χριστιανισμὸς ὀφείλεται κυρίως στὴν ἀρμονικὴ σύνθεσή του μὲ τὸν 'Ελληνισμό. Εδῶ, κάθε τι, εἶνε καθάριο καὶ λογικό. Οἱ ἀπαντήσεις περιμένουν τὶς ἔρωτήσεις, ὅλα ἔξηγιονται, πειθαριχοῦν, εἶνε ιεραρχημένα, μποροῦν νὰ προβλεφθοῦν.

Η κατήχησις ὀκόμη εἶνε μιὰ διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τῆς ψυχῆς καὶ ἔνας ποινικὸς κώδικας.

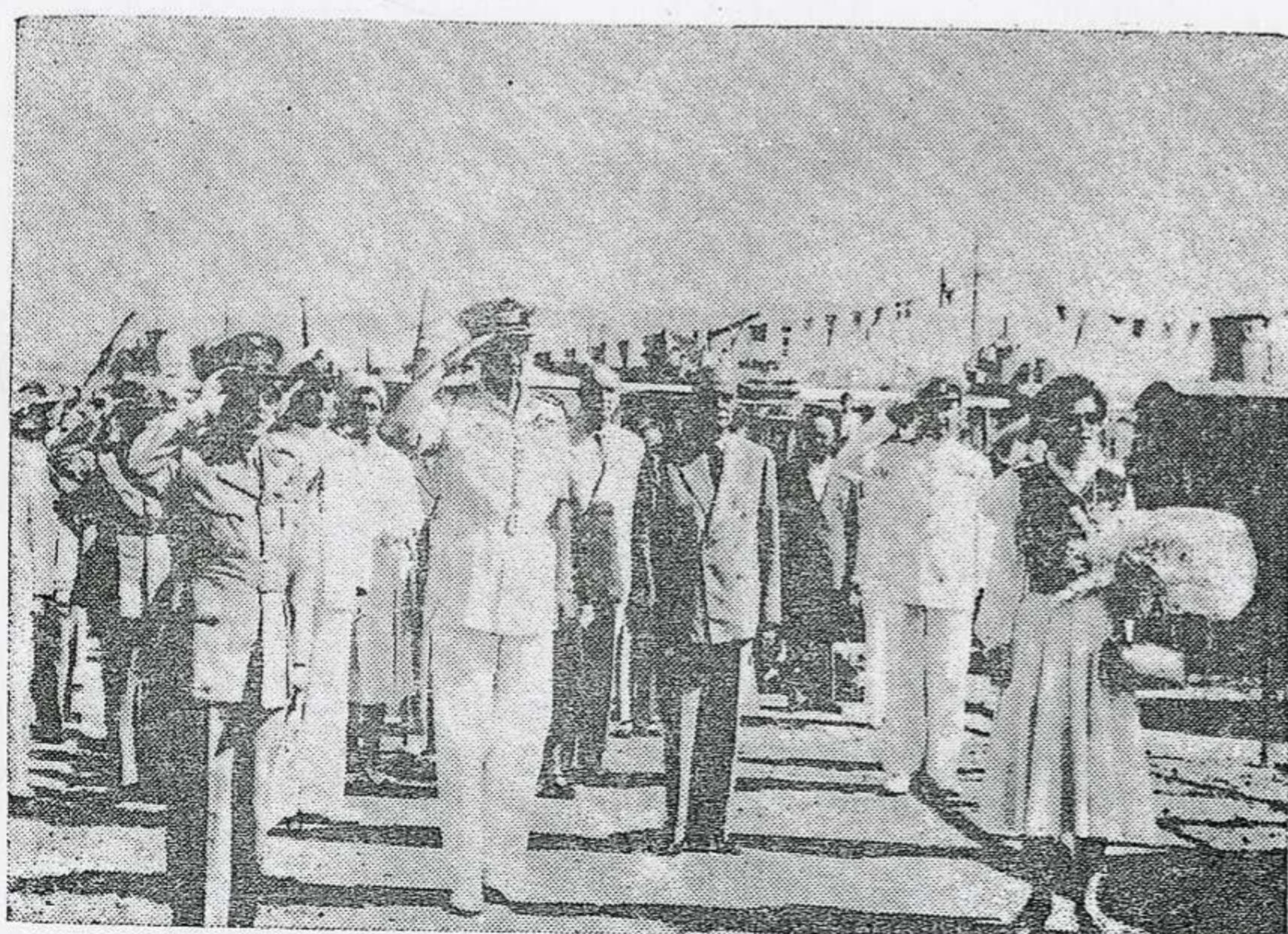
Η νομικὴ ἐπιστήμη τῆς Δύσεως φέρνει ἐπίσης ἔνα φανερὸ σημάδι: τὴ λογική. Τὸ δυτικὸ δίκαιο, εἴτε πρόκειται γιὰ τὸ ρω-

μακό, γιὰ τὸ γαλλικὸ ἢ γιὰ τὸ ἀλλόκοτο ὄμαλγαμα τῶν νόμων καὶ τῶν ἔθιμων, ποὺ λέγεται ἀγγλικὸ δίκαιο, διακρίνεται γιὰ τὴ σταθερότητά του, τὴ λογική του καὶ τὴν πιστή του στὴ σιωπηρὴ θέληση. Τὶ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀστάθεια καὶ τὴν ἀσυνέπεια ὄλλων Δικαίων! Τέλος, θὰ ἥθελα νὰ σημειώσω, σχετικὰ μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ὄρου «δυτικὸ πνεῦμα», πώς εἶνε πολὺ περίεργο νὰ στεκώμαστε στὶς ἀποχρώσεις καὶ τοὺς διαφορισμοὺς ἀπὸ τόπο σὲ τόπο αὐτοῦ τοῦ ὄρου καὶ νὰ μὴ βλέπωμε τὴν ἔνότητα, τὸ ἑνιαῖο ποὺ περικλείνει. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς προσόδου, μέσα μεταφορᾶς κλπ., βοηθοῦν στὴν ἀλληλοκατανόηση καὶ τὴν σφυρηλάτηση κοινοῦ ίδαινοκοῦ. Τὸ προηγμένο μὰ καὶ περίπου σταθερὸ ἐπίπεδο τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ, διευκολύνει τὴ γέννηση ἑνὸς αἰσθήματος κοινότητος μεταξὺ τῶν λαῶν, ποὺ συγκροτοῦν τὸν πολιτισμὸ αὐτό. Βλέπομε ὀκόμα τὶς ἴδιες ἀνάγκες νὰ ὑπάρχουν, τοὺς ἴδιους ἡ σχεδὸν τοὺς ἴδιους θεσμοὺς διακυβερνήσεως, καὶ τὰ ἴδια ἔθνικὰ συμφέροντα, πρὸ πάντων τώρα. "Ολα αὐτὰ προδιαθέτουν στὸ νὰ σέβεται κανεὶς τὶς ἴδιες ὄρχες καὶ νὰ πιστεύῃ τὶς ἴδιες ὀξίες.

Η γνώση τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ ὄρου «δυτικὸ πνεῦμα» ἀποδεικνύει ὅτι τοῦτο εἶνε μιὰ ἔνότητα καὶ μιὰ ζωντανὴ πραγματικότητα, ποὺ ἀγκαλιάζει ἔνα δλόκιληρο κόσμο ἀποφασισμένο νὰ διατηρήσῃ στὴ ζωὴ καὶ νὰ ἀναπτύξῃ πιὸ πολὺ τὶς ὄρχες καὶ τὶς ὀξίες, ποὺ ὀδήγησαν τὴν 'Ανθρωπότητα στὸν πολιτισμό...».

ΡΑ·Υ·ΜΟΝΔΟΣ ΒΕΡΝΙΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΓΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

ευταίας τῶν περιοδείας ἀνὰ τὴν Μακεδο- 'Απὸ τὴν ὄφιξιν τῶν Βασιλέων ἐκ τῆς τελ Σχολὴν Δοκίμων ὁ 'Αρχιστράτηγος κ. 'Α-γίαν καὶ Θράκην. Τοὺς ὑπεδέχθησαν εἰς τὴν Ν. Πλαστήρας καὶ ὁ 'Αντιπρόεδρος τῆς Κυ- λέξανδρος Παπάγος, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. λοὶ ἐπίσημοι καὶ πλήθις κόσμου.

θερήσεως κ. Γ. Παπαγρέου, πολ

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Μιὰ σελίδα τῆς ζωῆς του ἔκλεισε χθὲς ὁ συνάδελφος. Παρέδωσε τὸ τιμημένο δίκωχο καὶ ἀπέκρυψε ζηλότυπα στὶς πιὸ ἀπόκρυφες γεωγραφικὲς γωνιὲς τοῦ πορτοφολιοῦ του τὸ στεγνόμακρο διαπιστευτήριο, ποὺ τὸν μετατάσσει ὑπὸ τὶς τάξεις τοῦ Στρατεύματος στὴν πολυκύμαντη ζωὴ τῆς Πολιτείας. Πόσες φορὲς δὲν νοστάλγησε αὐτὸ τὸ χαρτί· πόσες φορὲς δὲν ἀστεύεισε καὶ τὸ τελευταῖο του πεντακοσάρικο στὸν ήμερήσιο Τύπο, γιὰ νὰ βυθισθῇ μὲ ἔκστασι στὸ περιεχόμενο τῆς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος.

— Συνάδελφε, τίποτα καινούργιο γιὰ τὴν 8η Ε.Σ.Σ.Ο.;

— Κάτι φιθυρίζεται, ρὲ συνάδελφε, γιὰ νὰ δοῦμε...

Αὐτὸς ὁ πυρετὸς τῆς ἀδημονίας δὲν μοιάζει μὲ κανένα ἄλλο τῆς ζωῆς του. Οὔτε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἔξετάσεων του περίμενε μὲ τέτοια ἀγωνία, οὔτε αὔριο στοὺς διαδρόμους κάποιου δημοσίου μαιευτηρίου θὰ εἴνε τόσο βιαστικὸς γιὰ τὴν ἀνακήρυξι τοῦ μέλλοντος διαδόχου. Αὐτὸς ἡ ἀγωνία ἔγικλειει μέσα της τὸ θάμετρο. τὸ ἀκαταμάχητο. 'Αναφαίνετο δικαιώμα τῶν 25 χρόνων δὲ προσμέτρητος νόστος γιὰ τὴ ζωή, δόλα καλὰ καὶ ἀγια... 'Ηλθε, ἐπὶ τέλος, ἀγαπητὲ συνάδελφε, καὶ ἡ δικῆ σου ὥρα.

— "Αἴντε, καὶ καλὸς πολίτης... Βαγγέλη.

Κύματα θὰ κάμη πίσω σου ἡ στερεότυπη αὐτὴ εὐχὴ καὶ θὰ λικνίσῃ τὴν θάρκα τῆς ἐπιστροφῆς σου. 'Ωραίο αὐτὸ τὸ φωτεινὸ διάλειμμα, ὅπου ἀπαλλάσσεσαι τῶν στρατιωτικῶν σου ὑποχρεώσεων καὶ βολτάρεις μὲ ἀπόρσιδιόριστη εύτυχία στὰ μεθάρια τοῦ δρυγίλου θεοῦ "Αρη καὶ τῆς εἰρηνικῆς θεᾶς 'Αθηνᾶς. Αὐτὴ ἡ εύτυχία σου διαρκεῖ ὅσο μιὰ μαρμαρυγή, ὅσο ξνας πυρετικὸς παροδυσμός. Μὲ ἀναποφάσιστο τὸν δείκτη τῆς δεξιᾶς σου, θὰ κληθῆς ἀπὸ μιὰ ἀδυσώπητη πραγματικότητα νὰ ἀποκαλύψῃς τὴν ἐποιμένη σελίδα, κι' αὐτὴ ὀκριθῶς δὲν ξέρεις τί σου ἐπιφυλάσσει. Φεύγεις ἀπὸ τὴ Μακρόνησο τὴν στιγμὴ που ἡ σάλπιγγα τῆς ἀπολύσεως θὰ σὲ φέρῃ τραγικὸ ἀντιμέτωπο μὲ τὸ γείτονα, ποὺ κατηφόρησε ἀπὸ τὸ κάποιο ἀπόμακρο φυλάκιο τῆς μεθορίου μὲ ἔνα μετάλλιο τιμῆς στὸ δεξιὸ στήθος καὶ τοὺς νωποὺς ἐπιδέσμους ἑνὸς προσφάτου τραύματος. Καὶ τότε θὰ νοιώσῃς μέσα σου τὴν ἐκπυρσοκρότησι μιᾶς μεταιμέλειας. Δὲν εἶνε ντροπή, καὶ σὺ ἐπιστρέφεις "Ελληνας, μὲ τὴν στάσι σου, καὶ σὺ τὸν ἴδιο ἔχθρο πολέμησες, ἀρκεῖ νᾶχης ἐπίγνωσι αὐτῆς τῆς μεταστροφῆς ποὺ συντελέστηκε μέσα σου καὶ σταν θὰ πειθηθῆς τὴν φόρ μα τῆς εἰρηνικῆς σου θητείας. 'Ο ἔχθρὸς ποὺ σ' ἔστειλε στὴν Μακρόνησο (κι' αὐτὸς λέγεται Κομμουνισμὸς) ἵσως σκύψῃ νὰ σου φιθυρίσῃ κάτι στὸ αὐτό. "Αν δύμως σὺ ἔχης κάμει βίωμα τὰ δσα ἐδιδάχθηκες ἔδω, θὰ τὸν ἀντιπαρέλθης ὅπως μιὰ μαλακένη κοπέλλα τὸ σφύριγμα ἑνὸς ἀνώνυμου ὀλήτη τοῦ πεζοδρομήου.

— "Αἴντε, συνάδελφε, μὲ τὸ καλὸ καὶ καλὸ πολίτης...

Τὰ σφάλματα εἶνε ἀνθρώπινα ἔτσι καὶ ἡ ὁμαρτία εἶνε πέσιμο στὰ γόνατα που μπορεῖ νὰ καταλήξῃ σὲ προσευχή.

Γ. ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

Ἐάν κάιωμε μιὰ ἀναδρομὴ
στὴν παγκόσμια ἱστορία τῶν
νεωτέρων χρόνων, μὲ τὸν σκο-
πὸν νὰ εὑρωμε διαφορὲς καὶ κοι-
νὰ γγωρίσιματα, στὶς ἐπανα-
στάσεις ποὺ ἔλαβαν χώρα κατ'
αὐτούς, θὰ μπορούσαμε —ἀ-
πλοτοιώντας, στὸ δυνατόν, τὰ
δεδομένα — νὰ τὶς διαχωρίσω-
με σὲ δύο κύριες κατηγορίες.
Αύτὲς ποὺ προέρχονται ἀπὸ
τὴν λαϊκὴ πλειοψηφία κι' ἐκεῖ-
νες ποὺ προκαλοῦνται ἀπὸ μιὰ
δυνατικὴ μειοψηφία.

Στὴν περίπτωση τῶν πρώτων, ώρισμένα αιτήματα γιὰ καθεστωτικές, πολιτικές ή κοινωνικές μεταβολές, έχουν γίνει κοινὴ συνείδηση σ' ἔναν λαό, δόποιος καταφεύγει στὴν ἐπανάσταση σὰν τὸ ἔσχατο καὶ μοναδικὸ πιὰ μέσο, γιὰ νὰ ἐπιβληθῇ στὴν κατέχουσα τὴν ἀρχὴν μειοψηφία. Οἱ πιὸ σημαντικὲς ἐπαναστάσεις τῆς κατηγορίας αὐτῆς εἶνε τῆς ὁμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας (1775), ή γαλλικὴ (1789), ή Ἑλληνικὴ (1821), τῶν Μπόερς (1899) καὶ τῶν Νεοτούρκων (1908).

Στὴν περίπτωση τῶν δευτέρων, μιὰ δυγαμικὴ μειοψηφία

Ο συνταγματάρχης Ζορμπᾶς.
έπιειδώκει νὰ κατειλάθῃ τὴν Ἀρ-
χὴ γιὰ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησή
της οὐαὶ τὸ περόγραφον μά της
θτὴν ἀντιτιθεμένη, ὅλλα ὁδρα-
νοῦσα πλειοψηφία. Χαρακτηρι-
στικὲς ἐπαναστάσεις τοῦ εἴ-
δους αὐτοῦ εἶνε ἡ γαλλικὴ
(1871), ἡ ρωσικὴ (1917), ἡ
γερμανικὴ (1919).

Σ' οίαδήποτε δύμως ἀπὸ τὶς
δύνο κατηγορίες ποὺ προαναφέ-
ραιμε καὶ ἀν ἀνήκουν, κοινὸ γνώ-
ρισμα ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων
εἶνε ἡ μεγαλύτερη ἢ μικρότερη
ἀνατοιχή, τὴν διποίαν ἐπιφέ-
ρουν στὴν δύμαλη Ἰστορικὴ ἐ-
ξέλιξη ἐνὸς λαοῦ καὶ ἡ ἀνάλο-
γη μεταβολὴ τῶν πολιτικῶν
καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν, ποὺ
ἔρχεται σὰν ἀναγκαῖο ἐπακό-
λουθο τῆς καταστροφῆς ὑπαρ-
χουσῶν ὑλικῶν καὶ ἥθυκῶν ἀ-
ξιῶν.

“Η καταστροφὴ αὐτὴ — ἐ-
πειδὴ συχνά, ἐνῷ ζεκίνησε ἀπὸ
τὴν ἀπλῆ καὶ λογικὴ πρόβλε-
ψη μιᾶς ὀνομάτοφευκτῆς ὀνόμα-
κης, κατέληξε σὲ ὀικρότητες ὁ-
λέθριες γιὰ τὸ σύνολον — ἐδη-
μιούργησε στοὺς πιὸ ὄπληρο-
φόρητους Ιδίως τὴν σφαιλερὴ Ἰ-
στορικὴ ἔκτιμηση, ἡ ὅποια κα-

ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΟΥΔΙ - ΕΡΗΝΑΚΗ ΕΙΑΝΑΣΤΑΣΗ

ταδικάζει συλλήβδην τὶς ἐπαναστάσεις, σὰν μάστιγες τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Δὲν θ' ἀσχοληθοῦμε μὲ τὴν ἀπόικουση τῆς γυνώμης αὐτῆς, ἀποδεικνύοντας πόσο ἀνάστιμη εἶνε, διότι δὲν γράφοιμε μελέτην περὶ ἐπαναστάσεων. Θὰ δρίσωμε μόνο — γενικῷ τῷ τρόπῳ — πῶς ὁσάκις οἱ ἐπαναστάσεις εἴχονε ἐνας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ήττον εὔρὺ λαϊκὸ ἔρεισμα καὶ ἀποβλέποντας ἀποκλειστικῶς καὶ μόνο στὴν ἴκανοποίηση ζωτικῶν ἡθικῶν καὶ ὑλικῶν ἀναγκῶν τοῦ συνόλου. ἔξωρθηκαν ὑπεράνω τῶν στενῶν ἐλατηρίων, ὅποικῶν φιλοδοξιῶν ἢ ἐγωιστικῶν συμφερόντων, ὅπερησαν εὑεργετικὲς στὴν ἱστορικὴ ἔξελιξη καὶ πρόοδο τῶν ἐθνῶν.

Τέτοιες, δηλαδή, δικαιολογημένες καὶ ὡφέλιμες ἐπαναστάσεις ὑπῆρξαν, κατὰ τὸ πλεῖστον, οἵ ἐπαναστάσεις τῆς πρώτης κατηγορίας ποὺ ἀναφέροιμε Μερικὲς μάλιστα ἐπέτυχαν τὰ ἀγαθά τους ἀποτελέσματα μ' ἔλαχιστες θυσίες καὶ ἀπώλειες σ' ἔμψυχο καὶ ἄψυχο ὑλικό. Ἀπ' αὐτές τὶς τελευταῖς, ὡστόσο, κοινοῦμιαὶ δὲν παρουσιάζει τὴν ἴδιοτυπία τῆς δικῆς μας ἐπαναστάσεως τοῦ Αύγουστου 1909, ποὺ ἐπωνομάστηκε «Ἐπανάσταση τοῦ Γουδί». Καὶ τοῦτο γιατὶ ἡ ἐπανάσταση αὐτὴ ἡπόρεσε ν' ἀποφέρῃ μεγάλα ὡφέλη καὶ ν' ἀσκήσῃ οὔσιώδη ἐπιρροή στὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ τόπου μας, χωρὶς ν' ἀναιγράψῃ στὸ παθητικό της οὕτε φόνους, οὕτε καταστροφές, οὕτε κι' αὐτές δικόμη τὶς τόσο συνηθισμένες σ' αὐτές τὶς περιπτώσεις καὶ χωρὶς ἀπώτερες συνέπειες βιαιότητες. Τὸ ἴδιαίτερο τοῦτο χαρακτηριστικό, ποὺ τὴν καθιστᾶ εύθὺς διαιρέσως συμπαθῆ, κυρίως ὅμως ἡ μεγάλη σημασία της στὴν διαμόρφωση τῆς μετέπειτα Ἑλληνικῆς ἱστορίας, μᾶς προτρέπουν νὰ τὴν ἔξετόσωμε ἀπὸ πιὸ κοντά. "Ἄς μεταφερθοῦμε, νοερά, στὶς παραμονές της. Ποιὰ ἦταν τότε ἡ ἔξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ κατάσταση τῆς 'Ἑλλάδος;

Τὴν ἐποχὴν ἕκείνη τὸ κέντρον
βάρους καὶ ὁ δεύτης τῆς ἑξω-
τερικῆς πολιτικῆς τῆς χώρας
μας ήταν ὀικόμη οἱ σχέσεις
της πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐ-
τοκρατορίαν, τὸ δὲ ἐπύμαχο ζή-
τημα τῆς ἐνώσεως τῆς Κρήτης,
διαιρικῆς ἀφοριμῆς δηλητηριά-
σεως τῶν σχέσεως αὐτῶν. Αἴ-
φνησαν μέμων, ἡ λεγομένη ἐπα-
νάστασις τῶν Νεοτούρκων, που
ἐλοκληρώθηκε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ
1909, μὲ τὴν ἐκθρόνιση τοῦ Ἀ-
θδούλου Χαιμῆτ, φάνηκε νὰ φέρνη
στὶς Ἑλληνοτουρκικὲς σχέσεις
μιὰ νέα πολὺ ἔλπιδοφόρα τρο-
πή. Οἱ "Ἑλληνες καὶ μαζί τους
ὅλος ὁ κόσμος, πίστεψαν ὅτι
τὸ νέο προοδευτικὸ καθεστὼς
τῆς γείτονος, θὰ ἔθετε ἐπὶ τὸ

λων ἔγτελῶς βάσεων τὸ πρό-
βλημα τῶν σχέσεων τῆς Ὀθω-
μανικῆς Αὐτοκρατορίας πρὸς
τοὺς ὑποδούλους λαούς της καὶ
τὶς ἔθνικὲς μειονότητες. Θὸ-
τοὺς ἔδιδε, δηλαδή, τὶς ἐλευ-
θερίες ποὺ ζητοῦσαν καὶ θὸ-
τοὺς ἐπέτρεπε ν' ἀντιπροσω-
πευθοῦν στὴν καινούργια "Ε-
θνοσυνέλευση. Ἐν τούτοις, σὲ
πολὺ λίγο διάστημα φάγηκε
πόσο, δυστυχῶς, ἀστήρικτες
ἡταν οἱ ἐλπίδες αὐτὲς καὶ ὅτι
τὸ νέο τουρκικὸ καθεστώς δὲν
ἡταν τίποτα ἄλλο ἀπὸ μιὰ ἀ-
κόμη ἀναβίωση τοῦ ὁθωμαν-
κοῦ ἔθνικισμοῦ, σὲ πιὸ ἀγριο-
ῦμας καὶ ἀδιάλλαχτη μορφή,
αὐτὴ τὴ φορά.

Οἱ πρῶτες ἀξιώσεις τῶν Νεοτούρκων, ὅχι μόνον δὲν ἔδικταιώθηκαν, ἀλλὰ δὲν εἶχαν κανοίανδήποτε ἀπήχησιν. Ἀντιθέτως, ἡ μὲν Αὔστρουγγαρία προσήρτησε τὴν Βοσνία καὶ Ἐρζεγοβίνη, ἡ δὲ Βουλγαρία, ἀποσχισθεῖσα τοῦ σώματος τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος καὶ ὁ ἡγεμὼν Φερδινάνδος ἐστέφθηκε Τσάρος. Τέλος, ἡ Κρήτη ποὺ εἶχε ἥδη ἐπιτύχει ἔνα εἶδος ἀλευθέρου καθεστώτος, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν 4 Μεγάλων Δυνάμεων, ἐξήγγειλε, τῇ προτροπῇ κυρίως τῆς Αὔστριας, ἡ ὁποία ἥθελε νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν τῶν Τούρκων ἀλλαχοῦ, τὴν ἔνωσή της μὲ τὴν Ἐλλάδα. Ἡ κυρβέλαικη πᾶν τὸν Ἀθηναϊκὸν

κυρερηστις των Αθηνών, φο-
βουμένη ἐνδεχόμενες περιπλο-
κές καὶ θέλοντας νὰ μὴ δίνη-
στὴν Πύλη καμμία ἀφορμὴ δυ-
σαρεσκείας, δὲν ἀπήντησε στὴν
περὶ ἐνώσεως ἀπόφαση τῶν
Κρητῶν. Πλήν, ἡ διπλωματικὴ
αὐτὴ στάσις τῆς Ἑλλάδος οὐ-
δεμιᾶς ἔτυχε ἐκτιμήσεως ὑπὸ
τῆς Τουρκίας. Ἐξαγριωμένοι
οἱ Νεότουρκοι ἀπὸ τὰ διαδοχι-
κὰ ραπίσματα ποὺ εἶχαν δεχθῆ-
στὴν ἐξωτερικὴν τους πολιτικὴν,
ἐπεδίωκαν, στὴν περίπτωση τῆς
Κρήτης νὰ βγοῦνε ἀσπροπρό-
σωποι, ἀνακτῶντας ἐκεῖ τού-
λάχιστον ὅλο τὸ κλονισμένο κύ-
ρος τους. Ὡργάνωσαν, λοιπόν,
ἐχθρικὲς κατὰ τῆς Ἑλλάδος δι-
αδηλώσεις, ἀπηνθύνων διακοι-
νώσεις διαμαοτυρίας πρὸς τὴν
Ξλληνικὴ κυβέρνηση, ζητῶντας
ὅπ' αὐτὴν νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν
πρόκειται ποτὲ, νὰ δεχθῇ τὴν

ενωση, καὶ συγχρονώς κατεβασάν στρατὸ στὰ Ἑλληνοτουρκικὰ σύνορα, κοιμάζοντας πώς τόχια «ὅ τουρκικὸς στρατὸς θὰ μποροῦσε νὰ φτάσῃ μέχρι Κρήτης καὶ διὰ ξηρᾶς». Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση ἀρχισε τότε ν' ἀνησυχῇ σοβαρὰ ὅτι οἱ Τούρκοι θὰ ἐπιχειροῦσαν καμμιὰς αἰφνιδιαστικὴ εἰσβολή, καὶ στράφηκε στὴν ἀπελπισία της πρὸς τοὺς Συμμάχους. Ἀπ' αὐτούς, οἱ Γάλλοι ρωτήσανε τὸν τότε πρωθυπουργὸ Δ. Ράλλη, ἃν δὲ Ἑλληνικὸς στρατὸς θὰ ἔταινε σὲ θέση νὰ κρατήσῃ τού-

χιλ 'Ξεργοθίσης ζ—ι λειτουργίας
νὰ δώσῃ, δηλαδή, τὸν καιρὸν
στὶς Μεγάλες Δυνάμεις γὰρ ἔνερ-
γήσουν. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Πάλ-
λη, ἵσως ἀπό των ὑπερβολική,
πάντων πάντων ἀποκαρδιωτική:
«Οὔτε 2 μέρες, εἶπε, δὲν μπο-
ρεῖ νὰ ἐγγυηθῇ πώς θὰ κρατή-
σῃ». Οἱ "Ελληνες ἀναστατώ-
θηκαν, αἰσθάνθηκαν νὰ πλησιά-
ζη ἔνα ἄλλο 97.

‘Ωστόσο οἱ ἀπειλὲς τῆς Πύλης, χάρις καὶ μόνο στὴν κατευναστικὴν ἐπέμβαση τῶν Δυνάμεων, δὲν πραγματοποιήθηκαν, κι’ ἔτσι ἡ πρώτη μεγάλη ἀγωνία ἐκόπτασε. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως εἶχε ἀποκαλυφθῆ στὰ μάτια τοῦ πανελλήνου ἡ κακοδιοίκησις τῆς χώρας, σ’ ὅλη τὴν φρικτήν της ἔκταση. Ἡ κοινοβουλευτικὴ ἀνεπάρικεια, ἡ κυβερνητικὴ παραλυσία καὶ περισσότερο ἀπ’ ὅλα ἡ ἀδυναμία τοῦ ἑθνικοῦ στρατοῦ ἔγιναν βαθύτατα καὶ πικρώτατα αἰσθητές. Ἰδίως ἡ τελευταία αὐτὴ διαπίστωσις, ὅτι δηλαδὴ ὁ στρατός, ἔνεικα τῆς Ἑλλείψεως προσήκοντος ὀπλισμοῦ, δεν ἤταγε ἀξιόμαχος, ἔπληξε καίρια τὸ ἑθνικὸ φιλότιμο κι’ οἱ καρδιὲς τῶν Ἑλλήνων γεμίσανε θλίψη καὶ δυσαρέσκεια κατὰ τῶν ἀρχόντων. Ἡ λαϊκὴ διαμαρτυρία ἄρχισε νὰ ὀγκώνεται ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα. Ἐξ ὕλλου, στὸν στρατό, τὰ παιρόπονα γιὰ τὸν ὄθλιο χειρισμὸ τῶν ἑθνικῶν πραγμάτων λάβαγε πιὸ ἔμπρακτη μορφὴ μὲ τὴν μυστικὴν ὄργανωση τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου, ποὺ ἀπαρτίσθηκε ἀπὸ ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξιωματικοὺς προσβεβλημένους ἀφ’ ἐνὸς ἀπὸ τὴν προκλητικὴν καὶ περιφρονητικὴν στάση τῆς Τουρκίας, διαμαρτυρωμένους ἀφ’ ἔτέρου γιὰ τὸ ἄσπλο καὶ ἀνέτοιμο τοῦ στρατοῦ μας.

‘Η σύστασις τοῦ Συνδέσμου,
καθὼς καὶ οἱ ἐπιδιωκόμενοι
σκοποί, δὲν ἄργησαν νὰ περι-
έλθουν εἰς γνῶσιν τῆς Κυβερ-
νήσεως, ἡ δὲ ποία τὸν ἔθεσε, φυ-
σικά, ἀμέσως ὑπὸ διωγμόν.
Ο Στρατιωτικὸς Σύνδεσμος ἐκά-
λεσε τότε τὰ μέλη του σὲ στρα-
τιωτικὸ συναγερμὸ στὸ Γουδὶ,
τὸ πρωῒ τῆς 2ας Αὔγουστου
1909, μὲ σκοτὸν νὰ κατέβῃ με-
τὰ ὅλος ὁ συγκεντρωμένος
στρατός, πεζικό, πυροβολικὸ
καὶ ἵππικὸ —σχεδὸν ὅλοκληρη
ἡ Φρουρὰ Ἀθηνῶν— μὲ τὸν
συνταγματάρχη Ν. Ζοριμπᾶ—
ποὺ εἶχε ἀναλάβει λίγο καιρὸ
πρὶν τὴν ἀρχηγία τοῦ Συνδέ-
σμου— καὶ τὴν Διοικοῦσα Ἐ-
πιτροπὴ ἐπὶ κεφαλῆς καὶ νὰ
κατευθυνθῇ πρὸς τὸ Ἀνάκτορα,
ὅπου θὰ ἐπέδιδε στὸν Βασιλέα
ἕνα ὑπόμνημα.

Τὸ ὑπόμνημα αὐτό, πεὸν ἀποτελοῦσε τὸ ἀπόσταγμα τῶν ἴδεολογικῶν βάσεων καὶ τοῦ προγιρόμματος τοῦ Συνδέσμου ὄρχιζε μὲ τὴν φράση: «Ἡ Πατρίς μας εὔρισκεται: ὑπὸ δυσχερεστάτας περιστάσεις, τὸ δὲ ἐπίσημον Κιράτος ὑβρισθὲν καὶ ταπεινωθέν, ὀδυνατεῖ νὰ κινηθῇ πρὸς ὅμυνον τῶν δικαίων του», καὶ ἔθετεν ὡς κύρια αἰτήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Ἀγώτατον Ρυθμιστὴν τοῦ Πολιτεύματος τὰ ὄκόλουθα; 1) Νὰ παύσουν ἀγαμιγγε-